

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁSTĽ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— Na štvrt roka — — — — 1.— Jednotlivé číslo 8 hal.</p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOŠ, krajiniský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-Jósef-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.</p>
--	---	---

Zahranický minister gr. Ottokár Czernin o položení.

Spoločný zahraničný minister gróf Ottokár Czernin minulý týždeň z pojednávania o pokoji vrátil sa domov a pred vodcami politických stránok viedeňskej rady, ktorí sa dostavili ku jeho pozdraveniu, o terajšom svetovom položení povedal veľavýznamnú reč.

Ustálil, že uzavretím pokoja s Rumunskom vojnu na Východe sme skončili. Uzavreli sme tri pokoje: s Ruskom, Ukrajinou a Rumunskom. Prvý odsek vojny sme vybavili.

Gróf Czernin potom zopakoval svoje známe osvedčenie, poľahom na to vyhlásenie, ktoré präsident Spojených Štátov Wilson 14. februára uverejnil v štyroch bodoch, ktoré označil za súci základ pre všeobecný pokoj. Na toto — povedal Czernin — v plnej miere pristávam. Osvedčil sa ďalej nasledovne: Boh mi je svedkom, že sme urobili všetko, aby sme vyhli novej ofenzíve. Antantisti to ale nechceli. I pred veľkou ofenzívou na Západe chceli sme pokoj, francúzsky ministerpredseda ale bol proti tomu, bo on chce podmániť Elsas a Lotharingiu.

O pokoji s Rumunskom povedal, že to Rumunsko draho zaplatilo, že neuzavrelo pokoj v Brest-Litovsku. Pri Železnej Bráne a v Sedmohradských priesmykoch zadovážili sme priestoru. S dovozom rumunského zbožia, dreva, oleja a rumunskej lichvy mnoho sme vyhrali.

Ponevác celý svet stojí pred veľkým nedostatkom potravných článkov, zvláštnou výhodou je pre nás, že veľké zásoby zbožia môžeme z Ukrajiny a Rumunska dostať.

Ostro napadol potom tých rakúskych politikov, ktorí neustále modlikajú o pokoj a spolu aj tých, ktorí nechcú mať pokoj, len za cenu veľkých anexií. Proti obom týmto skupinám treba sa nám sdružiť, ako proti nepriateľom pokoja a predlžovateľom vojny.

Jesto ale i tretia skupina, ktorá pozostáva z jednotlivých politických vodcov Austrie.

Nádej našich nepriateľov v konečné víťazstvo nezakladá sa len na vojenských očakávaníach a na blokáde. Naše armády dokázaly, že sú nepremožiteľné a blokádu sme v Brest-Litovsku roztrhli. Vojnu predlžujúci nádejami našich nepriateľov sú prevažne naše vnútornopolitické pomery a — aká hrozná ironia — istí politickí vodcovia, nie v nepatrnej miere tí, ktorí patria do tábora Čechov. Toto vieme celkom punktovne z početných srovnávajúcich sa cudzozemských správ. Nedávno — ako som už spomenul — boli sme blízko toho, že sa pustíme vyjednávať so západnými mocnosťami, keď sa vetor náhle obrátil a jako punktovne vieme, antant uzavrel, že bude lepšie ešte čakať, lebo u nás odohrávajúce sa parlamentárne a politické pomery oprávňujú k nádeji, že dvojité monarchia čoskoro bude bezzbranná. Aká hrozná to ironia!

Naši bratia a synovia bojujú na bojišti sľava. Milliony mužov a žien za frontom hrdinsky znášajú svoj ťažký osud. Vrucne sa modlia ku Všemohúcemu za rýchle skončenie vojny a istí vodcovia ľudu, vyslanci ľudu, stroja úklady proti nemeckému spolku, ktorý sa tak veľkolepe osvedčil, osnovujú resolúcie, ktoré už ani jednou nitkou nesúvisia so štátnou ideou, nenachádzajú ani slova ku odsúdeniu takých českých čiat, ktoré podle bojujú proti vlastnej vlasti a spolubojovníkom, z uhorského štátu chcú vykrojiť časte, pod ochranou immunity držia reči, ktoré nemožno ináč vysvetľovať, ako vyzvanie ku nepriateľskému cudzozemsku za pokračovanie v boji, aby podporovali svoje politické snahy a znova a znova rozduchujú zomierajúcu válečnú šialenosť v Londýne, Ríme a Paríži. Biedny, naničhodný Masaryk nestojí samotný. Sú Masaryci aj medzi hranicami monarchie.

O týchto smutných prípadoch o veľa radšej by som bol hovoril v delegáciách, ale — za dnešných pomerov — terajšie svolanie delegácií dokázalo sa nemožným. V najbližšie dni musím sa vrátiť do Rumunska zakončiť pokoj a ponevác vyjednávania o pokoj pomaly idú, neviem, dokiaľ musím preč zostať. Ale nech sa dozvie verejnosť, ktorá túži po statočnom skončení vojny, že čo predlžuje v prvom rade vojnu.

Nepozdvihujem vo všeobecnosti obvinu. Viem, že český národ v celku smýšľa lojálne a rakúsky, viem, že sú českí vodcovia, ktorých rakúska vlasteneckosť je čistá a jasná. Ale pozdvihujem obvinu proti vodcom, ktorí skončenie vojny a dosiahnutie svojich cieľov želajú si cestou víťazstva antantu. Aj tieto ťažkosti pre-môžeme celkom istotne. Ktorí ale takto činia, berú na seba hroznú zodpovednosť. Oni sú príčinou toho, že padajú ďalšie tisíce našich synov, že bieda trvá ďalej a že sa vojna ďalej preťahuje. Či ich neodstrašuje táto zodpovednosť? Čo povedia nemecké a uhorské matky, keď po pokoji vojnu predlžujúca činnosť týchto mužov pred celým svetom stane sa známou? Idem ďalej. Nemusím poukazovať na Nemcov a Uhrov. Povedal som už, že tie národy, ktoré títo páni zastupujú, nesmýšľajú tak ako oni. Česko dobre poznám. Viem urobiť rozdiel medzi českým národom a jeho istými vodcami. Český národ, české matky nesmýšľajú tak, ako títo mužovia. Matka, ktorá sa o syna, žena, ktorá sa o muža obáva, je medzinárodná a tá istá u všetkých národov monarchie. Válečná bieda sputná každý národ. Všetky chcú, aby sa vojna skončila, ale ich zväbia, zavádzajú, nevidia, že jednotliví zpomedi ich vyslancov systematicky predlžujú vojnu a jej utrpenia.

Zlá vec je pre zahraničného ministra, keď ho úradné povinnosti nútia v terajších časoch žiť za dlhší čas v cudzozemsku, ale ja patrím ta, kde uzavierajú pokoj. Snáď keby som viac mohol žiť doma, pomocou štátu verných strán — chvála Bohu, sú aj takéto — výslednejšie by som sa mohol zopreť voči tým snahám. Ale appellujem na všetkých, ktorí chcú čím skoršie čestné skončenie vojny, aby sa sdružili a spoločne viedli boj proti vlastizrade. Nikto netvrdí, že by rakúska ústava nebola súca k oprave a rakúska vláda ochotne je hotová spolu s ostatnými príslušnými činiteľmi revidovať ústavu, ale tí, ktorí úfajú víťazstvo antantu, aby takto uskutočnili svoje politické ciele, páchajú vlastizrada a táto vlastizrada je otravou v žilách štátu a tvorí poslednú, vojnu predlžujúcu nádej našich nepriateľov. Keď odstránime túto otravu, všeobecný, čestný pokoj bude bližšie, než to široká verejnosť tuší.

Appellujem na každého, appellujem predovšetkým na Nemcov a Uhrov, ktorí v tejto vojne previedli nadľudské skutky, ale appellujem aj na milióny občanov všetkých ostatných národov monarchie, ktorí sú celkom verní štátu a nesmýšľajú tak, ako daktorý z ich vodcov. Každý Rakúšan, každý Uhor musí si stať do šiku, nikto nemá práva odstúpiť na stranu. Reč je o najposlednejšom, rozhodujúcom boji. Každý človek nech je na svojom mieste a vtedy zvíťazíme.

Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas o škole.

Nepriatelia kresťanského ľudu, zvláste ale mládeže kresťanskej, terajšie preťažké časy svetovej vojny snažia sa použiť ku prevedeniu ich zkazonosných, nebezpeč-

ných zásad a nielen potajomne, lež už aj verejne vystupujú za zoštátnenie škôl. Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas dr. Ján Csernoch z príležitosti posledného valného zhromaždenia Spolku Svätostefanského v zaháječnej reči jeho o školskej otázke vyslovil sa nasledovne:

«Cirkev vie, že proti všetkým pustošiacim zámerom, práve v jej školách vychováva sa a účinkuje najpevnejší vzdorujúci živel, preto aj v záujme vnútorného pokoja a sily uhorského štátu, celou jej mocou obráni svoje školy.

Všeobecným zoštátnením škôl uhorský štát najväčšiu službu preukázal by svojim nepriateľom, bo by od seba odsotil podporovanie tých, ktorí vlastenectvo na hlbšom mravnom základe budujú, ako sám štát, ktorí duchom ich škôl vplývajú i na ducha štátnych škôl. Ako s prestaním konfesionálnych škôl uskutoční sa školský typus sjednotenej štátnej školy, prestane nielen každý šlachetný dosiah, s čím aj úroveň školy klesne, lež aj nepriateľ dobíjať musí len jednu pevninu a k tomu ešte slabšiu, pri čom všetko môže byť ztratené. Záujem nacionálnej reči nech nikoho nezmylí.

Vedomosť nacionálnej reči je dôležitým záujmom a veľavýznamným udržiavajúcim živlom štátu. Vedia to vrchnosti katolíckych škôl a so zvláštnym seba-povedomím môžu poukazať na úspechy dosiahle vyučovaním nacionálnej reči.

Reč ale nenie všetko a ani neni jedinou hlavnou vecou vo výchove štátnoobčianskej. Dušu a srdce treba získať štátu uhorskému. Stredišťom citov je srdce, tak vlasteneckých, ako aj citov národnostných. A v tomto ohľade štát nemôže s nami sbežovať. Veľa výtečných domorodých žije a pracuje v tejto vlasti, ktorých svojím časom Cirkev snáď v národnostnom ich jazyku materinskom vychovala za Maďarov do posledného dychu verných a bohužiaľ, mnohí sa nachodia, u ktorých vplyv štátnej školy len v tom sa prejavuje, že štátu nepriateľské ich nauky ohlasujú aj po maďarsky.

Štátne školy tam majú postaviť, kde nielo dobrej vlasteneckej školy. Najväčšou chybou ale, aby som povedal, nespravodlivosťou by bolo zoštátniť prekvitajúce a dobrého ducha konfesionálne školy, ktoré sú totožnej sústavy a účinkujú dľa predpísaného plánu. Bolo by to nielen veľkou chybou, lež aj zúmyselné oslabenie štátu, najšlachetnejšieho vlastenectva a mravných síl prameňa, násilné spustošenie, porušenie vnútorného pokoja a uraženie najsvätejších citov.»

Ján Molnár, pápežský prälát, krajinský vyslanec, ku gr. Jul. Andrássymu.

Pápežský prälát, krajinský vyslanec Ján Molnár gr. Juliusovi Andrássymu, ako predsedovi osemaštyridsiatej ústavnej strany, poslal nasledovný list:

Vysokodostojný pán predseda ústavnej strany! Milostivý Pane! Keď ctená osemaštyridsiata ústavná strana, totižto strana terajšej vlády utvorená bola, ja som ležal

ťažko chorý a v žiadnom utvorení strany, ešte ani len v poradach ľudovej strany na toto utvorenie sa vzťahujúcich účasť som brať nemohol. Len včul, keď už ako-tak chodil a s verejnými záležitosťami zaoberať sa môžem, dal som sa informovať o veciach, aké sa staly počas mojej choroby a ponáhlam sa Vysokodôstojnosti Vašej úctive na vedomie dať, že ku môjmu veľkému poľutovaniu, do ctenej osemaštyridsiatej ústavnej strany zatiaľ vstúpiť nemôžem, kým pojednávanie tej čiastky jej programu, ktorú si osvojiť nemôžem a ktorú ani neodhlasujem, nebude prevedené. Keď pojednávanie tejto čiastky v Snemovni previedli, keď teda za tú čiastku zodpovednosť ako člen ctenej strany — na seba brať nemusím — s láskavým dovolením hneď vstúpim do ctenej osemaštyridsiatej ústavnej strany a aj zatiaľ vo všetkom, čo sa neprotiví môjmu presvedčeniu, verne budem podporovať program terajšej vlády. S výbornou úctou Vysokodôstojnosti Vašej ochotný sluha, Budapešť, 5. apríla 1918. Ján Molnár, pápežský prälát, krajinský vyslanec.

Udalosti svetovej vojny.

Západné bojište.

Nemecké čaty, podporované hrdinským delostrelectvom uhorským a rakúskym, s nevýslovne hroznými porážkami Angličanov a Francúzov, aj v minulom týždni víťazne napredovali na západnom bojišti, čoho dôkazom sú nasledovné krátke zprávy:

Cesta ku Parížu.

Berlin, 2. apríla. Zo švajciarskej hranice oznamujú: Vo vojenskom výbore francúzskeho senátu ministerpredseda Clémenceau vyhlásil: Compiégne nesmie padnúť. Vieme, že padnutie Compiégna otvorilo by Nemcom cestu do Paríža. Preto Compiégne obránime do posledného francúzskeho vojaka.

Antantisti utratili štvrtmiliona ľudí.

Zprávodajca «Berliner Lokalanzeiger»-a oznamuje zo západného bojišta: Od Arrasu na východ napadli sme viac húževnate bránených a silne vybudovaných anglických posícií. Dedinu Tyllois bezprostredne pred Arrasom sme útokom dobili a aj sám Arras stojí v palbe našich batterií. Zajali sme viac tisíc mužov a korisť, ktorá sa nám dostala do rúk v týchto bojoch, nemôžeme ani len prehliadnuť.

Medzi Somme a potokom Avre sme výtečne pokročili a neodolateľným nárazom zaujali sme celý tucet menších a väčších dedín. Prekvapujúcim priechodom cez Somme a obkolesením nepriateľa naše bataillony dostaly sa za chrbát cúvajúcim nepriateľským sĺpom a a odľaly im cestu cúvania.

Nepriateľ na viac miestach opäť robil pokusy s protiútokmi so svojimi napochytre posbieranými silami, ale všetky jeho námahy boli marné. Utrpel ťažké krvavé ztráty. Medzi Montdidierom a Noyonom strhly sa roz-

horčené boje. V pozdných večerných hodinách veľké francúzske sily útočily proti našim novozaajatým čiarom, ale nemohly dosiahnuť žiadnej výhody. Krvave sme ich odrazili a utrpely ťažké ztráty.

Dnes môžeme si už obraz utvoriť o veľkých ztrátach nepriateľa. Počas offensívy z bojujúcej armády utratil prinajmenej štvrtmiliona ľudí, ale je pravdepodobné, že jeho skutočné ztráty sú ešte väčšie. Lež ešte aj na základe minimálneho predpokladania utratil 17 divísií. Krem toho viac divísií nepriateľa nemožno upotrebiť pre rozklad. Úlohou Spojených štátov severoamerických bolo by nahradiť tieto ztráty.

Proti Nemcom stálo 52 divísií.

Berlínska Wolffova kancelária oznamuje: Reutersova agencia usiluje sa ztráty Angličanov predstavovať za nepatrné, ztráty Nemcov však za obrovské. Anglická armáda spolu s čatami v Taliansku má 62 divísií, z týchto pri posledne napadnutých odsekoch frontu 23 bolo v posíciach. Počas bojov dosiaľ 16 anglických divísií pritiahli z rezervy, teraz teda stojí v ohni 39 anglických divísií. Keď hrdinsky brániacemu sa nepriateľovi, aký je Angličan, bolo možno vziať 75.000 zajatcov, bo zajatí sú prevažne Angličania, vtedy možno si pomysleť, že aká krvavá bola ztrata Angličanov. Ale odhliadnuc od tohto na bojišti ležia celé vrchy anglických mrtvol, čo je novším dôkazom obdivuhodného výkonu nemeckých čiat a to tým viac, bo aj Francúzi postavili do boja 13 divísií, aby pristavili napredovanie Nemcov. Dosiaľ teda 52 nepriateľských divísií marne sa pokúsilo pristaviť útok Nemcov.

Jedna anglická divízia odoprela poslušnosť.

Dľa zprávy berlinskej Wolffovej kancelárie jednotlivé časte deviatej anglickej divízie váhaly ísť do boja, načo dôstojníci 150 mužov zastrelili.

Nemci pokračujú v bombardovaní Paríža.

Parížska Havasova agencia oznamuje, že nepriateľ ešte vždy pokračuje v bombardovaní Paríža z ďaleko nosiaceho kanóna. Na Veľký piatok popoludní jedon náboj padol do kostola práve počas služieb Božích. 75 ľudí zomrelo, 90 osôb, zväčša ženy a deti, bolo ranených. Predseda republiky Poincaré, ministerpredseda Clémenceau a parížsky arcibiskup Amette dostavili sa na miesto nešťastia a navštívili aj ranených.

Zodpovednosť uvažuje sa na francúzsku vládu.

Berlínska Wolff. kancelária oznamuje: Dľa zprávy Havasovej agencie nemecký granát trafil jedon parížsky kostol počas služieb Božích a vyžiadal v obeť aj ľudské životy. Bársako je aj poľutovania hodný tento prípad, keby sa dokázal pravdivým, ale v obliehanej pevnosti každý kostol je vystavený náhodilým trefferom. Z takej veľkej dialky, ako v tomto prípade, takéto náhodilé treffery sú nevyhnutné. Krem toho Francúzi a Angličania v tomto páde nemajú práva pohoršovať sa, lebo

veď oni stolné chrámy v St. Quentine a Laone nielenže cieľavedome spustošili, ba zúmyselne z lodných kanónov najväčšieho kalibru strieľali na freyburgský chrám sv. Marka a na kostol v Ostende počas služieb Božích. Kanonáde aj tu padol v obeť jeden kňaz a sedem ľudí a viac osôb bolo ranené. Vo všetkých štyroch pádoch nepriateľ vzal na mušku kostoly, ktoré z ďaleka boli viditeľné. Za život a bezpečnosť obyvateľov parížskej pevnosti zodpovedná je francúzska vláda.

Vyššie 90.000 zajatých a 1300 ukoristených kanónov.

Na západnom bojišti, dľa prevedeného spočítania, počet armádou generála Hutiera od 21. do 28. marca zajatých mužov činí 51.280 hláv, počet ukoristených kanónov ale 729. S tým počet zajatcov výšudaných dňov porástol na 90.000 chlapov a ukoristených kanónov na 1300.

Nemecké čaty na veľkom fronte víťazne napredujú ďalej proti Francúzom a Angličanom a 7. apríla pri Soissons dobili veľké víťazstvo.

Talianske bojište. Na talianskom fronte v minulom týždni nebolo významnejšej udalosti.

Východné bojište. V Ukrajine na čiare Poltava—Konštantinograd nepriateľským bandám vzali sme 28 francúzskymi puškami a strelivom naložených železničných vozňov a vyše jedného milióna delostreleckých nábojov. V údolí Dnjestra napredujúce naše čaty po boji zaujali Jekaterinoslav.

Asiatické bojište. Nemecké čaty spojené s tureckými vojskami pri Jordáne zbily brigády anglickej pechoty a jazdy.

Už aj Japonsko pomiešalo sa do svetovej vojny.

Dľa petrohradskej telegrafickej agencie japonské čaty pod veliteľstvom japonského admirála Kato vo Vladivostoku vysadly na breh udajne tým cieľom, aby tam zaviedly poriadok.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Berlin, 5. apríla. Úradne oznamujú: Naše podmorské lode na zavretých vodách okolo Anglicka novšie potopily 6 parných lodí so súhrnným obsahom 20.000 tún, z týchto 3 pri východnom pobreží Anglicka.

Pokoj s Rumunskom.

Nemecký poloúradný časopis o pokoji s Rumunskom.

Berlinský «Nordd. Allg. Ztg.» píše: Rumunské kráľovstvo z vojny, v ktorej svojich spojencov napadlo do chrbta, nevyjde síce bez citlivých úderov, ale vďaka miernosti víťaza, predsa bez toho, aby základy jeho budúceho vývinu byly bývaly zničené. Territoriálne zrieknutia sa Rumunska, odhliadnuc od Dobrudže, ktorú obýva cudzí kmeň, sú nepatrné. V získaní Bessarábie,

ktoré, ako gróf Czernin prízvukoval, my nebudeme prekážať, rumunský štát môže najst za ne bohatú náhradu. Pokojný vývin krajiny je istý, jestli bude hľadať priateľské pripojenie sa k ústredným mocnostiam, ku čomu odkazuje ju už aj jej poloha a jestli svoj osud viac nikdy nesverí na takých politikov, ako je Bratianu.

Odzbrojenie rumunskej armády.

Bulharská telegrafická agencia oznamuje z Bukurešti, že dľa zpráv došlých z Jassy dosiaľ odzbrojili 11., 12., 13., 14. a 15. rumunskú divíziu. Rumunská ministerská rada v najkratšom čase bude študovať otázku odzbrojenia. 45.000 vojakov a 1000 dôstojníkov po odzbrojení vráti sa do Valaska. Bulharskí povereníci a odborníci každý deň vo výboroch sa radia s rumunskými povereníkmi.

Česi v Sibirsku trýznili uhorských a nemeckých zajatcov.

Viedeň, 4. apríla. Pacher a Hummer, rakúski vyslanci v mene Nemecko-českého družstva memorandum odovzdali spoločnému ministrovi vojny a rakúskemu ministrovi landwehru. Spomenutí dvaja vyslanci v najbližšom zasadnutí rakúskej snemovne súrnou interpeláciou obrátia sa na výšudaných ministrov, za potrebné uznávajú ale obsah ich interpellácie už včul podať verejnosti. Dľa osnovy tejto interpellácie zo zajatia domov vrátivší sa uhorskí a nemeckí zajatci jednohlasne udávajú, že zo stránky takrečenej česko-slovenskej brigády vystavení boli najvyberanejším trýzneniam.

Bestiálnym spôsobom zachádzali s ranenými. Poštové zásielky im zadržali a odobrali a formálnu poľovačku svádzali proti nim. *Zpomiedzi uhorských a rakúsko-nemeckých zajatcov nejedného zabili a na základe falošných obžalobí nejedného z nich dali odsúdiť na smrť alebo poslať do olovených baní.* Včul zpomedzi Čechov, ktorí preskočili k Rusom, ponevác osud Ruska je rozhodnutý, mnohí chcú sa do ich vlasti navrátiť a vydávajú sa za Ukrajincov alebo Poliakov, prechádzajú cez hranicu. Výšudaní vyslanci toto vopred uvádzajú v ich interpellácii a pýtajú sa rakúskeho ministrapredseda, či je náklonný postarať sa o to, aby proti takto domov prichodiacim Čechom čo najprísnejšie zakročené bolo

Nové nariadenia.

Popis ľudí, zvierat a obrobených rolí.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého obyvatelia krajiny, zvieratá a obrobené role prostriedkom apríla majú byť popísané. Civilných obyvateľov krajiny popíšu od 16. do 20. apríla a vtedy popíšu aj rožnú lichvu, kone, ošípané a ovce. Do konca apríla má byť prevedený aj popis obrábaných rolí. Popisovaním poverení budú učiteľia ľudových škôl, ktorým za túto prácu zaplatia. Tento popis bude prevedený výlučne v záujme zabezpečenia verejného stravovania.

Predĺženie prenájmov zemi.

Nariadením, ktoré minule vydala vláda, prenájomné smluvy potahujúce sa na poľnohospodársky obrábané nepohnuteľnosti, jestli vypršia medzi 31. marcom roku 1918. a 31. marcom roku 1919., predĺžila na dobu jedného roka, rátajúc od dňa vypršania smluvy. Nariadenie nevzťahuje sa na smluvy uzavreté na kratší čas ako na dva roky a na tie árendátorské smluvy, ktoré boli uzavreté na také nemovitosti, ktoré Altruistická Banka kúpila alebo vyárendovala. Bársktorá strana môže žiadať vyzdvihnutie, predĺženia smluvy a v záležitosti rozhodne výbor, ktorý mimo predsedu má dvoch členov. Predsedom takéhoto výboru všade je predseda súdnej stolice, alebo sudca, ktorého predseda vyznačí. Jednoho

stravovací úrad vôbec nebude vstave zaopatrovat obyvateľov stolice a miest potrebnou masťou.

Pestovanie semena cukrovej repy.

Vláda vydala nariadenie, dľa ktorého každý pestovateľ, ktorý sa v smluve zaviazal, že roku 1918. pre cukrovar na 50 jutroch bude pestovat cukrovku, na jednom poljutre povinný je dopestovat semeno cukrovej repy. V smysle nariadenia toto semeno vezmú pod zátvor a pod zátvor dané zásoby upotrebiť slobodno len s privolením výboru pre semeno cukrovej repy alebo ministra poľného hospodárstva. Dopestované semeno pestovateľ odovzdá cukrovaru, ktorý ho je povinný prijať do 1. decembra r. 1919., a sice za osemnásnásobnú cenu ministerstvom ustálenej ceny cukrovej repy, ale

Naša telefoničná stanica na talianskom fronte.

člena výboru volí majiteľ, druhého ale árendátor nepohnuteľnosti.

Nedostatok masti.

Minister verejného stravovania vidieckym vrchnostiam poslal pripis, v ktorom im oznámil, že prosbám o vyassignovanie masti len vo výnimočných pádoch a len v najskromnejšej miere môže vyhoveť. Minister s ľútosťou zkusil, že právomocnosti cieľom zabezpečenia zaopatrovania masťou vydané nariadenia neprevádzaly s dostatočnou energiou. Premeškaniu administratívnych vrchností treba pripísať, že z celej krajiny cieľom verejného stravovania oznámené bolo len asi 20 procentov všetkých mimo domácej a gazdovskej potreby na masť vykŕmených ošípaných. Ludia ošípané kŕmili zväčša bez dovolenia a tieto ošípané boli odtiahnuté od verejnej potreby. Po takýchto veľkých premeškaniach a nedbalosti stolice a mestá môžu byť pripravené, že Krajinský

najmenej po 250 korún za metrický cent. V nariadení spomenutý výbor pre semeno cukrovej repy bude pozostávať z predsedu, ktorého vymenuje minister poľného hospodárstva, dvoch členov a jedného náhradného člena výboru vyšle Krajinský gazdovský spolok, druhých dvoch členov a jedného náhradného člena ale Spolok majiteľov cukrovarov.

Prevážanie živých ošípaných.

Minister obchodu vydal nariadenie, dľa ktorého živé ošípané v krajine po železnici a na lodi previezť slobodno len s dopravným certifikátom. Keď teda v krajine dakto po železnici alebo na lodi chce viezť živé ošípané, nech to oznámi Krajinskej kancelárii pre obchod s ošípanými (Országos Sertésforgalmi Iroda, Budapest, V., Bálvány-utca 7.). Kancellária takéto prosby o dovolenie každý deň predostre ministrovi obchodu, ktorý prositeľa

a patričného zverolekára telegraficky upovedomí o povolení. V páde odopretia prosby minister o tomto upovedomí len prositeľa. Toto nariadenie nevzťahuje sa na plemenákov a na tie živé ošípané, ktoré kommissionári Krajinskej kancelárie pre obchod s ošípanými pošlú Válečné plodiny zpeňajúcej účastinárskej spoločnosti.

CHYRNÍK.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska dr. Ján Csernoch stotisíc korunami zveladil fond, ktorého úroky obrátené boly k honorovaniu dekanátskych služieb. — Eugen Berényi, kaplán v Kőbányi, stal sa administrátorom v obci Kőpösd. Budapeštiansky katechéta Georg Kálmán povolaný je k vojenskej kňazskej službe.

Z grécko-katolíckeho biskupstva prešovského. Teodor Szedlák ml. stal sa administrátorom v obci Radoskő. Štefan Gojdics st., duchovný obce Kuró a Kornel Gojdics, duchovný obce Cigelka, zamenili si fary.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Satmársky biskup dr. Tibor Boromiza na budapeštiansky milosrdný dom nevyliciteľných nemocných obetoval 15.000 korún. — Na válečné dobročinné ciele Katolíckeho Karitázu najnovšie obetovali: sedmohradský biskup 1000, kaločský arcibiskup, vesprémska kapitula po 500, ostrihomská arcikapitula a satmársky biskup po 300, kardinál, knieža-primas, čanádska biskupská kancelária: jásovský prepošť po 200, jágerský arcibiskup, rábska kapitula, baňskobystrická kapitula a veľkovaradinská kapitula po 100 korunách. — Jágerský arcibiskup dr. Ludvik Szmrecsányi na podporu katolíckej tlače obetoval 60.000 kor. a pre navrátiť sa našich válečných zajatcov 2000 korún. — Vesprémsky kanonik Augustin Néger na katolícke dobročinné ciele obetoval 31.000, z toho na podporu katolíckej tlače 10.000 korún.

Púť do Svätého Kríža. Horliví etitelia marianski aj v tomto roku 4. mája povedú púť na milostné miesto do Sv. Kríža. Slovenských bratov a nábožné sestry touto cestou prosia, aby na tejto púti zúčastnili sa čo možno v najväčšom počte a 4. mája ráno už o polšiestej hodine prišli na západné nádražie.

Vyznačenie generálplukovníka Kuzmaneka. Jeho veličenstvo kráľ Kuzmaneka, hrdinského obrancu Przemysla, vyznačil rádom Leopoldovým prvej triedy na uznanie výtečných služieb preukázaných pred nepriateľom.

Hrozný skutok bláznivého. Ako z Košíc píšú, v minulé dni udala sa hrozná rodinná tragédia v obci Bárca. Pred niekoľkými mesiacmi z bláznivca navrátiť sa sa gazda Georg Makó počas obedu prišiel do zvydy so svojou manželkou. Slovo šlo za slovom a muž v svojej zlosti chytil nôž a napadol s ním svoju manželku. Nôž sa ale skrivil a žena volajúc o pomoc utiekla do dvora. Jej manžel pochytil sekeru a bežal za ňou, dohoniac ju sekerou ju tak udrel, že úbohá žena naskutku zomrela. Maku chytili žandári.

Prenasledovanie viery v Mexiku. Prenasledovanie viery trvá neprestajne v Mexiku. Skoro všetky kostoly sú zhabané. Rehoľníkov mariastov vyhnaní, bo popri svet-ských predmetoch učili i náboženstvo. Zpomedzi domorodých kňazov trpia mnohí v žalári, tak na príklad v štáte Sonora už niet ani jedného kňaza, v štáte Campeche sú už len traja. Jedon arcibiskup a jedon biskup sú v jednom veľmi nezdravom väzení odsúdení k tichej smrti. A predsedu Wilsona, ktorý toľko reční za práva človečenstva, to nerozčuluje, trebárs sa to deje v jeho bezprostrednom susedstve!

Keď sa za mrtvého držaný muž navráti. Z Košíc píšú: Istý košický pán počas vojny manželstvo uzavrel s jednou paňou, ktorej officier-manžel dľa svedoctva úradných dokumentov hrdinskou smrťou zomrel. Z manželstva narodilo sa už i dieťa. Od za padnutého držaného manžela teraz prišiel telegramm, v ktorom sdeľuje, že sa vyslobodil z válečného zajatia a že je na ceste ku domovine.

Namiesto kávy — zapražená polievka. Stravovací minister tým cieľom, aby sa chorým ľuďom a dietkam dostalo čím viac mlieka, počnúc od 15. marca za mesiac vo všetkých budapeštianskych verejných stravovacích miestnosťach zakázal predávať mlieko a mliečne výrobky. Kaviarníci k ministrovi poslali deputáciu s prosbou, aby zákaz odvolal, ale minister nevyhovel tejto prosbe. Kaviarníci teda myslia na to, že kým nariadenie ministra bude platné, svojim hosťom namiesto kávy budú dávať rascovú polievku. Pri tom v Kaviarniach prirodzene bude možno dostať aj čaj a čiernu kávu.

Došli váleční zajatci. V minulé dni došlo do Debrecína vyše 5000 našich válečných zajatcov z Ruska. Zajatci mali na sebe ruské vojenské rovnošaty. Rozpovedali, že z táborov zajatcov Južného Ruska veľmi ľahko sa môžu vyslobodiť naši vojaci. Zajatci s radosťou spomínali, že ruské obyvateľstvo ich na pešej ceste do domoviny vďačnou ochotnosťou podporovalo.

Veselú udalosť pašovania rozprávajú ze Siegrabenu: Istý tamojší gazda zaklal ošípanú obliekol ju do šiat svojej manželky, posadil ošípanú k sebe na sedisko a veselo fajčiac previezol ju cez rakúsku hranicu.

Vyznačení košickí honvédi. Striebornú medailu hrdinskosti druhej triedy dostali: landšt. firer Ján Gurka (znovu), landšt. frajter Izrael Bruder, landšturmisti Julius Zsoka, Eliáš Jurko, Matej Galambos, res. dôstojnícky sluha Anton Misenko. — Landšt. firer Štefan Bártfai, res. kaprál Karol Róth, landšturmisti Alex. Sztrulovits, Ján Szentpály, Michal Delinszky a Georg Derbál. Všetci z 9. honv. peš. pluku.

Na budapeštiansky Spišský Domov (Szepesi Otthon) do 1. marca sossbieralo sa 46.000 korún.

Odkaz redakcie.

J. M. M. So Sz. a W. do jedného vreca dúcha, kto čisto katolícku tlač nechce podporovať. Bez jednej lastovičky bude letc.

List z ruského zajatia.

Spišsko-richvaldský farár nasledovný list dostal z Ruska: Budú tak láskavý odpísať nám pár riadkov, bo nič nevieme o našich rodinách, či žijú, či sú zdravé. Keby aspoň jeden z nás dostal zelenú karotku, ale žiaden. Je nás tu 7 Magurčanov: ja Ján Kostka z Maťašoviec a ich farník Ján Kovalčík; Jozef Kocur, Jozef Kostka, Franc Weselovski z Hanušoviec; Jozef Rušin z Gibla, J. Kovalčík z Relova. V jednej a tej istej robotke robíme na kolejke od počiatku. Chvála Bohu, sme všetci zdraví na tento čas, len zato sme veľmi nespokojní, keď za tak dlhý čas nemôžeme sa dočkať žiadnej zvesti z domu.

Krásne a srdečne ich pozdravujeme spolu všetci na mnohokrát. S úctou Ján Kostka a Ján Kovalčík.

K vareniu mydla prostriedok

Mydlo si barsko doma môže variť s «Ör» chrannou známkou opatreným pevným prostriedkom ún vareniu mydla. 1 kg. namydlí 3 1/2 kg. masli. Zásielky v 1/2 kg. s upravou upotrebenia opatrených zaobaleniach. Dorabujú: **Magyar Szappanművek** dieň na mydla a ľubovonného chemikálneho tovaru
Budapest, VI. ker. Lőportár-utca 18. szám.

Domáceho dorobu kožené bakanče.

s drevenou podošvou
22-33 po K 19, 29-34 po K 24.50, 36-39 od 30 K po 34 K, 40-46 od 35-45 K.
Kožené bakanče s opravdivými spalt-koženými podošvami od 80-100 K. Nezodpovedné zpiatky veznem. **Schäfer wika,**
Budapest, I., Döbrentei-tér 4. szám.

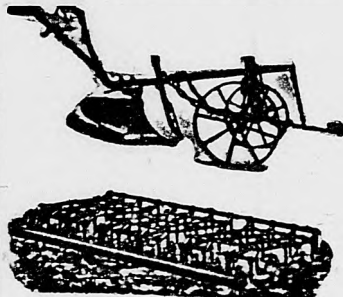

**Svrabľavosť,
Potenie,
Slniečny úpaľ,
Supanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany**

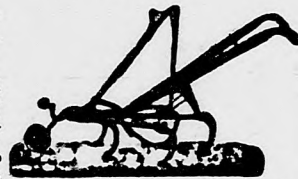
istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý téglik 3 koruny, veľký téglik 5 korún, rodinný téglik 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 5 K. Adressa objednávok

Alexander Gerő, lekárník Nagyköros 40.

Najlacnejší a najlepší prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti ocelový pluh za 210.—, dvojité pluh za 390. K, Juno americkú košnú motyku za 250.— K. Železnú bránu za 105.— K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

potrebnejšieho nástroja zdarma posielame

Modlime sa za pokoj!

Na tento účel najvhodnejšou modlitebnou knižkou je

Prosby za pokoj.

Sostavil ju Štefan Cséplő a prepracoval Ján Damborský. Táto modlitebná knižka na 158 stranách obsahuje modlitby za pokoj, za padlých hrdinov a 47 cirkevných piesní. V tvrdých doskách vkusne viazaná stojí 3 kor. 50 hal.; s poštovými útratami 4 kor. Pri hromadnom objednaní dáme slevu.

Objednať možno u vydavateľa:

Kolomana Rózsua a jeho manželky

vydavateľstvo a kníhtlačiareň

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30.

Každý nech si pýta cenník na doposničke.

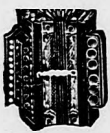

Zázrak sveta je ŤARKAN-KOSA ohnivej ostrosti

Jedným kúvaním 3 dni, jedným naostrením celý deň možno s ňou kosiť. Podobnej kosi, ako je táto, ani v dobrote, ani v ľahkosti, ani v pružnosti není na celom šírom svete. Za každú kosu úplná 3 rokov záruka a ktorá ezodpovie zamení sa bezplatne. Zu zkušnosti ale vieme, že medzi tisíc kusami není ani jednej zlej. Cenník tohoto, každému hospodárovi nevyhnutne potrebného nástroja zdarma posielame

Sohr Pál ťarkan-kosu rozposielajúce stredišťe Somogyszil 45.

Zdarma dostane každý na požia danie

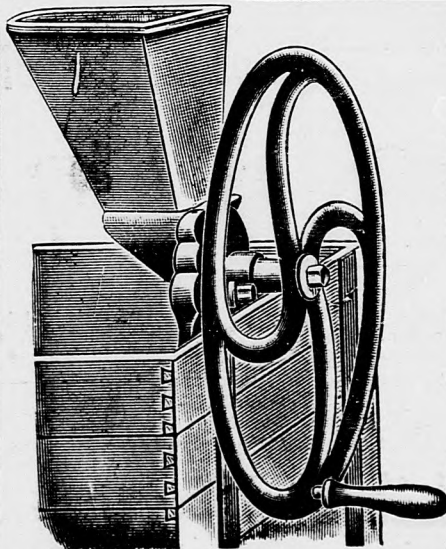
môj hlavný cenník o hodinách, zlatom a sriebornom tovare a o hudobných nástrojoch, husle za K 14.—, 20.—, 25.— a vyše. Dobré harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—, 3 radové K 200.—, 240.—, 280.— Zámenná dovolená alebo navratenie peňazi. Rozposielam na poštovú dobierku alebo na vopred poslaný obnos vypozytný dom **Jan Konrad** cis. a k. dvorný zásielca Brúx číslo 1817. (Čechy.)

8 halierov

za pošťovú dopisničku stojí

Vaš môj hlavný cenník, ktorý Vám na požia danie zdarma pošle prvá dielňa hodín **Ján Konrad**

cis. a k. dvorný zásielca Brúx 1 B. Cisto 1816. Nickel alebo ocelové hodinky K 30.—, 35.—, 40.—, armádne radium hodinky K 25.—, 30.—. Hodinky s dvojistou pokrývkou z bieleho kovu a Gloria stiebra K 40.—, 45.—, v goldin záťvorke K 37.—, 43.—. Budičky a stenové hodiny vo veľkom výbere. Zásielky s pošťovou dobierkou. Zámenná dovolená alebo navratenie peňazi.

Zázračný ručný mlynek k ťrotovaniu.

Najlepší a najnovší ručný mlynek k ťrotovaniu. Každého druhu zrno, kukuricu, pšenicu mele v naj-fajnejšiu múku.

Cena každého kusa 95 K

so zaobalením a franko zásielkou.

Zasiela:

**Henrik Faludi a Spoločník
Budapest, V., Akadémia-utca 1.**

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

„Skaboform-Tmavá masť“

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na próbu K 2.30, veľký tegel K 4.—, rodinná dávka K 11.— Adresa K objednávaniu:

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertara, (Győr).

Každý si sám môže! podošvy podrážať!

Upotrebovatelom bezprostredne zasielame.

Kožená ochrana podošvy

„Glória“

0.	1.
25-30	31-34
1.80	2.20
2.	3.
35-39	40-42
2.60	3.—
4.	
43-46	
3.40	

Z opravdovej hustej vojenskej čistej podošvovej kože.

Pvoriadnej, zvlášte trvanlivej jakosti s vlnkami k tomu patriacimi.

„TB. PEDES“

Železné kopyto K 9.50

s pomocou ktorého každý sám ochranu na podošvy pribíjať a menšie opravy prevádzať môže.

Pôvodné

„Pikard“ K 1.—

„Makar“ K —.90

náčinia ochrany podošvy a opätkov z ocele

a zo železa s cinkovanými končiarimi k upotrebeniu na bakance, čižmy a topánky robotnícke.

Ku fajnejším topánkam pre pánov, panie a deti

Liliput 80 hal.

náčinia z ocele s cinkovaným oxidovaným končiarom.

Kavirs 80 hal.

Obrázkový cenník zdarma a franko.

Z ochrany podošvy po pošte menej ako 6 náčinia poslať nemôžeme. Odpredávateľom, stravujúcim spolkom a objednávateľom väčšej zásoby výhody.

Imrich Kovács a Spoločník

Budapešť, IX/b. Üllői-ut 11. číslo.

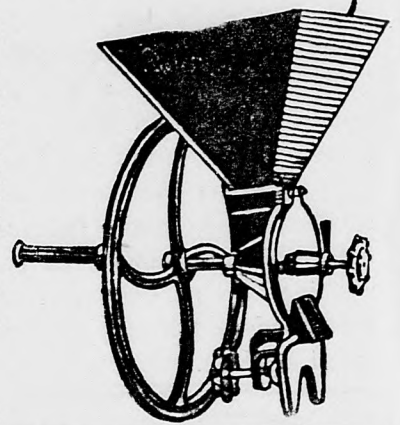
NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somlet môže na kašu a v akejkolvek tajnosti. Obrovskej schopnosti roboty. Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K 150. Tenistý stroj k pripraveniu na stôl alebo postavec bez nôh K 120, menší k domácejmu upotrebeniu K 80. Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj 10 K závdavok. — K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať. — Výlučná adresa objednávania:

PAVEL SOHR

Somogyzil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

54 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosy.
Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás peknávať bude. Tieto kosy už od 54 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlatej kosy“ s poštovou dobierkou:

80	85	90	95	100	cm.
Cena 1 kosy	7.60	7.80	8.—	8.20	8.70

Zvlášte pre sberateľov kôsi! Pri kúpe každých 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov už my známe poštové strovy! 1 kus diamant ocelového kladivka 2.80. 1 kus nosidla ocielky 1.30. 1 kus stroja ku klopaniu kosy 7.50. K odporúčaniu je čím skorej objednať si kosy, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15. číslo.** 54-ročná osada na kosy a veľký obchodný dom.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponač stroj najdokonalejšie možno regulovať. Lankej práce schopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

Pôvodná „Tiger kosa.“

č. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Striebornej ocele jej jakosť prevyšuje všetky doterajšie fabrikáty, za každú jednotlivú kosu dávame úplnú záruku, nezodpovedné kosy zamieňame zdarma. Odporúčame sa, aby každý zavčasu ponáhal sa po pošte objednať si kosy. Ceny po ďalšie ustanovenie: 80 85 90 95 100 cm. Ku tomu patriace striebornej ocele kladivka 7.10 7.25 7.35 7.50 8.— K od 1. do 5. čísla so zárukou kus po 1.30 kor. Diamantová osielka číslo 5. —.50 kor. Futrál na kosu s dvojitou pevnou kožou č. 7. 1.50 K. Obručka na kosu jednoduchá 8. č. —.6 kor. Obručka na kosu dvojité č. 8. 1.15 kor. Stroj ku klopaniu kosy č. 9. 5.— kor. cena zaobalenia 1.— kor. Ceny sú v oblihu bez zaväzu. Objednať možno s poštovou dobierkou alebo pri voprednom zaslaní peňazí.

M. LENDVAI tovarný vývozný dom kôsi.
Budapešť, Kertész-utca 43.